

فرهنگ استغن میشل من
اگزیتانسیالیسم

ترجمه اردو طومیرانی

بنگاه ترجمه و نشر
کتاب پارسه

سرشناسه: استفن میشلن، ۱۹۶۲ م. Michelman, Stephen
عنوان و نام پدیدآور: فرهنگ اگزیستانسیالیسم/ استفن میشلن/ ترجمه ارسطو میرانی
مشخصات نشر: تهران: بنگاه ترجمه و نشر کتاب پارسه ۱۳۹۷
مشخصات ظاهری: ۴۹۶ ص
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۲۵۲-۳۹۲-۰

وضعیت فهرست‌نویسی: فیا
یادداشت: عنوان اصلی: Historical dictionary of existentialism, 2008
موضوع: اگزیستانسیالیسم - واژه‌نامه‌ها/ اگزیستانسیالیسم - تاریخ
شناسه افزوده: میرانی، ارسطو، ۱۳۵۷ - مترجم
رده‌بندی کنگره: ۴۱۳۹۷ ف ۲ م ۸۱۹ B
رده‌بندی دیویی: ۱۴۲/۷۸۰۳
شماره کتابشناسی ملی: ۵۳۳۱۵۱۷

■ فرهنگ اگزیستانسیالیسم

استفن میشلن

ترجمه ارسطو میرانی - عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی، خدگران

ویرایش: مینا غرویان

آماده‌سازی و تولید: بنگاه ترجمه و نشر کتاب پارسه

طراحی گرافیک: پرویز بیانی

چاپ: صحافی: احمدی

نوبت و شمارگان: چاپ اول ۱۳۹۸، ۷۰۰ نسخه

همه حقوق چاپ و نشر برای بنگاه ترجمه و نشر کتاب پارسه محفوظ است.
هرگونه اقتباس از این اثر، منوط به دریافت اجازه کتبی از ناشر است.

بنگاه ترجمه و نشر کتاب پارسه

تهران، خیابان انقلاب، خیابان فخررازی، خیابان شهدای ژاندارمری شرقی، پلاک ۷۴.

طبقه دوم، تلفن، ۰۵۶۴۷۷۴۰۵

www.parsehbook.com / info@parsehbook.com

@ketabeparseh

مقدمه مترجم

ترجمه و انتشار یک مقاله مرتبط با اگزیستانسیالیسم در ایران اندک زمانی بعد از ظهور این جنبش فکری در ایران آغاز شد و تا به امروز تداوم و حتی رشد داشته است. چاپ مکرر ترجمه‌ها، گوناگون‌ها، ده‌ها عنوان از آثار نویسندگان و فیلسوفان اگزیستانسیالیست و تألیف و ترجمه صدها کتاب و مقاله درباره آن‌ها، صرف‌نظر از مثبت یا منفی بودنش، حکایت از حضور پررنگ این گرایش فکری در فضای فکری و فرهنگی ایران دارد. بسیاری از شاعران و نویسندگان و روشنفکران دینی و غیردینی این دیار با آثار اگزیستانسیالیست‌ها آشنا بوده، و به نحوی از ایشان تأثیر پذیرفته، با الهام از ایشان و یا در نقد ایشان سخن گفته و نوشته‌اند. بنابراین، ترجمه کتاب‌ها و مجامع که درباره همه چهره‌های تأثیرگذار، آثار، مفاهیم و مضامین مهم اگزیستانسیالیسم ترجمه‌یحاتی مفید، مختصر و روشن ارائه می‌دهد، سودمند و حتی لازم به نظر می‌آید.

مقدمه سرویراستار انگلیسی و پیش‌گفتار نویسنده به‌خوبی کتاب را معرفی کرده‌اند و نیازی به گفتن چیزی بیش از آن نیست. نویسنده کوشیده است تا حد امکان اثری توصیفی و روشن‌نگر پدید آورد و ضمن ارائه آنچه که له یا علیه اگزیستانسیالیسم و چهره‌های شاخص آن گفته شده است بی‌طرفی پژوهشگرانه خویش را حفظ کند. سعی من بر آن بوده که در حد توان، با وفاداری به متن اصلی، متنی ساده و روشن در اختیار خواننده بگذارم. با این همه فردیت خاصی که همه اگزیستانسیالیست‌ها بر آن تأکید

داشته و در آثار و زبان‌شان بازتاب یافته، و دشواری انکارناپذیر برخی از متون شاخص این جریان، به‌ویژه آثار هایدگر و هستی و نیستی سارتر، به این متن نیز راه یافته و احتمالاً در مواردی مرا در رسیدن به این هدف ناکام گذاشته است. در این راه از آثار همه کسانی که دربارهٔ اگزیستانسیالیسم تألیف و ترجمه کرده‌اند بهره برده و تا حد امکان از برابر نهاده‌های ایشان استفاده کرده‌ام. در مواردی هم جملاتی از ترجمه‌های ایشان را با ذکر منبع آورده‌ام. بنابراین از اعماق جان سپاسگزار نویسندگان و مترجمانی هستم که آثاری ارزشمند دربارهٔ اگزیستانسیالیسم از قلم‌شان تراویده و از ایشان آموخته‌ام. با رند، ابدان مصطفی رحیمی، رضا سیدحسینی، و ابوالحسن نجفی را گرامی می‌دارم و ه چنان مشتاق خواندن نوشته‌ها و ترجمه‌های عزت‌الله فولادوند، باقر پرهام، مهستی بحرینی، زیوش آثوری، سیاوش جمادی، عبدالکریم رشیدیان، مصطفی ملکیان، بابک احمدی، مراد رهاورد، رخسار دهبی، محمدسعید حنایی کاشانی، صالح نجفی، قاسم صنعوی، محمدرضا پایار، سعید علیا و بیژن عبدالکریمی هستم و آرزومند تداوم کوشش‌های فکری و ادبی ارزشمندشان. نگاهی دوباره به این اسامی هر گونه تردیدی دربارهٔ اهمیت اگزیستانسیالیسم در میان اهل اندیشه و ادب ایران معاصر را از بین می‌برد و ضرورت ترجمه و انتشار این کتاب را بیش از پیش آشکار می‌کند.

مترجمان آثار اگزیستانسیالیستی دربارهٔ برابر واژه مناسب و *Existence* و واژگان هم‌خانوادهٔ آن اختلاف نظر داشته و دارند. گروهی «هستی» و گروه دیگر «وجود» را برگزیده‌اند. این اختلاف نظر تا واسطه ترجمهٔ این کتاب انتشار را برای من دشوار کرده بود و سرانجام «وجود» را برگزیدم.^۱ البته در مواردی به‌دلیل آشنایی با واژه «انسانی» یا «انسان» را هم آوردم و گاهی با توجه به سیاق متن از خود لفظ «اگزیستانس» استفاده کردم. به تبع آن در برابر واژه *Existential* واژه «وجودی» را به کار بردم و در مواردی هم «اگزیستانسیال» نوشتم. همچنین طبق توضیحات نویسنده ذیل مدخل *Existing in dividual* صفت فاعلی *Existing* را باید به گونه‌ای ترجمه کرد که معنای «فاعلی» آن حفظ شود لذا صفت فاعلی «واجد اگزیستانس» را به عنوان برابر نهاد آن برگزیدم. اما، مانند بسیاری از

۱. محمدسعید حنایی کاشانی، مترجم کتاب فلسفه وجودی جان مک کواری، در مقدمه مترجم دربارهٔ این موضوع و برتری «وجود» بر «هستی» به عنوان برابر نهاد *Existence* نکات ارزشمندی نگاشته‌اند.

مترجمان، واژگان Existentialism و Existentialist را به صورت «اگزیستانسیالیسم» و «اگزیستانسیالیست» حرف نویسی کردم.

کارل یاسپرس واژه Existenz را در معنایی خاص خود به کار می برد به گونه ای که مترجمان انگلیسی Existence را برابر نهاد مناسبی برای آن ندانسته و عموماً آن را ترجمه نشده باقی می گذارند.^۱ میشلن نیز در متن این فرهنگ آن را ترجمه نکرده و برای توضیح منظور خاص یاسپرس از آن مدخل مستقلی را به آن اختصاص داده است. بنابراین در ترجمه فارسی نیز در برابر آن از لفظ «اگزیستانس» استفاده شده تا از تفاوت آن با «رجوع» یا «اگزیستانس» غفلت نشود.

به ترجمه کتاب یک کتاب شناسی فارسی اگزیستانسیالیسم افزوده شده است. این کتاب شناسی واقعاً فهرست ترجمه های آثاری است که نویسنده به آن ها ارجاع داده یا درباره شان مطالبی نوشته است. خواننده هر گاه با اسم کتابی برخورد می کند می تواند با رجوع به این قسمت مشخصاً کتاب شناختی ترجمه (های) فارسی آن را ملاحظه کند. کتاب شناسی فارسی به ترتیب حروف الفبای نام خانوادگی مؤلفان تنظیم شده است، علاقه جامعه کتابخوان ایران به نویسندگان اگزیستانسیالیست موجب شده است از برخی از آثار آن ها چندین ترجمه منتشر شود. در مورد این آثار گاه به ناچار دست به انتخاب زدیم و اعتبار مترجم معیار انتخابیم بود.

در متن انگلیسی کتاب، در هر مدخل، کاربرد اول اصطلاحی که خود مدخلی مستقل دارد، پررنگ شده است تا خواننده از وجود مدخلی خاص در آن باخبر شود. کثرت این واژگان پررنگ در بعضی مدخل ها و صفحات کتاب، زیبایی دیداری آن می کاست لذا به پیشنهاد ویراستار، از پررنگ کردن (مفاهیم یا تئورهای فلسفی اگزیستانس، وجود هستی و دازاین و همچنین) این اسامی که پنداشتیم خواننده خود می داند حتماً در این فرهنگ مدخلی جداگانه دارند، و همچنین عنوان کتاب های ایشان، صرف نظر کردیم: سورن کیرکگور، فریدریش نیچه، مارتین هایدگر، کارل یاسپرس، ژان پل سارتر، آلبر کامو، سیمون دو بووار، گابریل مارسل، مارتین بوبر، موریس مرلو پونتی، ادموند هوسرل. در ترجمه این کتاب از یاری و حمایت بی دریغ سه عزیز فرهیخته برخوردار بوده ام:

دوست گرانقدرم آقای جواد ماهزاده که لطف و تشویق بی دریغشان از لحظه پیشنهاد کتاب به بنگاه ترجمه و نشر کتاب پارسه تا آخرین لحظه ترجمه شامل حالم بوده است و لذت همسخنی با ایشان دفتر نشر را تبدیل به مکانی دلنشین برای من کرده است. همسر نازنینم، خانم بهیان رفیعی، که با دقت ستودنی اش بسیاری از خطاهایم را پیش از هر کس دیگری یادآور شدند؛ و ویراستار گرامی سرکار خانم مینا غرویانی که به اصلاح متن اولیه ترجمه، به ویژه اصلاح اسامی، کمک شایانی کردند.

با وجود تلاش برای ارائه ترجمه ای درست، تردیدی نیست خطاهایی به متن راه یافته است که علت آن کم دانشی و کم دقتی من است. پیشاپیش سپاسگزار همه فرهیختگانی هستم که با تذکر این خطاها، به هر روش و از هر رسانه ای که صلاح می دانند، درسی ارزشمند به من آموزند.

ارسطو میرانی

arastoomirani@gmail.com